

1 O MÝTU, FILOSOFII, VĚDĚ A DĚJINÁCH	15
Vědění, věda a ne-věda 15, Tři stadia poznání? 16, Vývoj vědomí? 17, Filosofie a mýtus 19, Filosofie a věda 20	
1.1 PROBLÉMY S URČENÍM FILOSOFIE	21
Schéma odnoží řecké filosofie v Evropě a okolí 23, Otázky žánru 24	
1.2 PROBLÉMY S DĚJINAMI FILOSOFIE	25
1.3 PERIODIZACE A LOKALIZACE ANTICKÉ FILOSOFIE	27
2 HORIZONT DĚJIN (Od mýtů k mudrcům)	30
Řecko v rané archaické době 33	
2.1 MYTICKÝ VZTAH KE SVĚTU	36
2.2 EPIKA A MYTOLOGIE	37
2.3 LYRIKA	40
2.4 MYTOGRAFOVÉ	41
2.5 ORFIKA	42
2.6 SEDM MUDRCŮ	46
3 MYSLITELÉ KONCE ARCHAICKÉ DOBY (Raní předsokratici)	49
Dvě větve vzniku filosofie i přírodovědy 50	
3.1 MÍLÉTSKÉ ZKOUMÁNÍ	53
Thalés z Mílétu 53, Anaximandros z Mílétu 56, Anaximenés z Mílétu 59, Hekataios z Mílétu 61	
3.2 PÝTHAGOREJCI ARCHAICKÉ DOBY	62
Pýthagorás 63, Nauky pýthagorejské školy 66, Akúsmata 68, Ostatní pýthagorejci archaické doby 69	
3.3 ARCHAIČTÍ LÉKAŘI	70
Alkmaión z Krotónu 71	
3.4 XENOFANÉS Z KOLOFÓNU	72
3.5 HÉRAKLEITOS Z EFESU	76
Logos a probuzení 77, Nezjevný soulad přirozenosti 79, Hérakleitův odkaz 82	

4	MYSLITELÉ RANÉ KLASICKÉ DOBY (Pozdní předsokratici)	84
4.1	ELEATÉ	85
	Parmenidés 85, Zénón Elejský 89, Melissos ze Samu 91	
4.2	FILOSOFIE PŘÍRODY PO ELEATECH – METAFORA MÍSENÍ	91
4.2.1	<i>Empedoklés</i>	93
4.2.2	<i>Anaxagorás a jeho žáci</i>	96
	Archeláos 100, Métrodóros z Lampsaku 102	
4.2.3	<i>Atomy a prázdno</i> (<i>Leukippos a Démokritos</i>)	102
	Démokritos z Abdér 103	
4.3	PÝTHAGOREJCI KLASICKÉ DOBY	106
	Hiketás ze Syrákús 107, Filoláos z Krotónu 107, Theodóros z Kyrény 109, Archýtás z Tarentu 109, Ekfantos 110, Xúthos 111, Inspirace pýthagorejskými poznatky 111	
4.4	LÉKAŘI RANÉ KLASIKY	111
	Diogenés z Apollónie 112, Hippón z Rhégia 113, Hippokratés z Kóu 114	
4.5	SOFISTÉ	116
	Gorgiás 117, Prótatorás 118, Antifón 120	
5	KLASICKÁ ŘECKÁ FILOSOFIE	
	(Sókratés, Platón, Aristotelés)	122
	Kulturní novinky klasické doby 122	
5.1	SÓKRATÉS	124
	Hledání Sókrata 124, Sókratův život – legenda 125, Sókratova filosofie – hypoteticky 128	
5.2	SÓKRATOVÍ ŽÁCI	130
	Kynici 131, Kyrénská škola 131, Megarská škola 132	
5.3	PLATÓN	132
	Platónův život 134, Platónovo dílo 135, Dialog 136, Filosofie a mýtus 138, Podobenství o jeskyni 139, Filosofie jako péče o duši 140, Co je filosofie 141, Podobenství o Slunci 142, Idea a druh 143, Rozdělení skutečnosti (podobenství o úsečce) 145, Filosofické poznání 148, Duše a rozpomínání 149, <i>Erós</i> a filosofie 151, Umění a politika 152, Vesmír 153, Teologie 154, Akadémie 154, Platónův odkaz 155	

5.4 ARISTOTELÉS	156
Život a dílo 157, Logické <i>Organon</i> 158, Filosofie a věda 160, Poznávání indukcí 162, Metafyzika 162, Příčiny 164, Fyzika a teologie 165, Duše a etika 166, Lykeion 167	
6 HELÉNISTICKÁ FILOSOFIE A VĚDA	
(Stoici, epikúrejci, skeptici a věda)	169
6.1 STOICKÁ FILOSOFIE	171
Zénón z Kitia 171, Kleanthés z Assu 172, Chrysippos 172, Fyzika (Vanutí a hmota) 173, Logika 176, Etika 177, Alegorie 177, Dědictví stoiků 178	
6.2 EPIKÚROS A JEHO ŠKOLA	179
Etika 179, Fyzika 180, Epikúrovo dědictví 181	
6.3 SKEPTICKÁ FILOSOFIE	182
Pyrrhón z Élidy 183, Skeptici v Akadémii 183, Dědictví skeptiků 184	
6.4 HELÉNISTICKÁ VĚDA A JEJÍ FILOSOFICKÉ SOUVISLOSTI	185
Alexandrie 185, Gramatici a básníci 186, Matematici a astronomové 187, Eukleidés 188, Archimédés ze Syrákús 188, Eratosthenés z Kyrény 190, Aristarchos ze Samu 191, Hipparchos z Níkaie 192, Ptolemaios 192, Hérón z Alexandrie 193	
7 PROLÍNÁNÍ SVĚTŮ V DOBĚ ŘÍMSKÉ	194
7.1 PROMĚNY AKADÉMIE A STOIKŮ, ŘECKÁ EKLEKTICKÁ FILOSOFIE	195
Poseidónios 196	
7.2 FILOSOFIE V ŘÍMĚ	196
Římské náboženství 197, Přirozenost, kultura a nadpřirozené 198, Autorita a právo 198, Příchod filosofie 199, Lucretius Carus 200, Cicero 200, Stagnace římské filosofie 201, Římští básníci 203	
7.3 HELÉNISTIČTÍ ŽIDÉ	203
Falza 204, Filón Alexandrijský 206	
7.4 NOVÍ PÝTHAGOREJCI	208
Apollónios z Tyany 208, Núménios z Apameie 209	
7.5 STŘEDNÍ PLATONICI	210
Plútarchos z Chairóneie 211, Milovníci krásy a starobylostí 213	

7.6	ŘECKÝ HERMETISMUS	214
	<i>Corpus Hermeticum</i> 215, Helénistická alchymie 218	
7.7	KŘEŠŤANSTVÍ A FILOSOFIE	219
	Nový zákon 221, Gnóse 223	
7.8	ZAČÁTKY FILOSOFIE U KŘEŠŤANŮ	224
	Iústínos Filosoř 225, Bez filosofie 226, Kléméns Alexandrijský 227	
7.9	ZAČÁTKY FILOSOFIE U LATINSKÝCH KŘEŠŤANŮ	230
	Tertullianus 230, Lactantius 231	
8	NOVOPLATONICI (Rozloučení s antikou)	232
	Žáci Ammónia Sakky 232	
8.1	NOVOPLATONISMUS PROTI KŘEŠŤANSTVÍ	233
	Plótinos 234, Porfyrios 236, Iamblichos 237, Poslední řečtí filosofové 237, Proklos 238	
8.2	NOVOPLATONISMUS ŘECKÝCH KŘEŠŤANŮ	240
	Órigenés 241, Grégorios z Nyssy 244, Pseudo-Dionýsios Areopagíta 245	
8.3	NOVOPLATONISMUS U LATINSKÝCH KŘEŠŤANŮ	246
	Aurelius Augustinus 247, Protiskeptické argumenty 248, Iluminace 249, Vůle 250, Filosofie dějin 251, Augustinovo dědictví 251	
8.4	POSLEDNÍ ŘÍMANÉ	252
8.5	SOUMRÁK BOHŮ	252
9	STŘEDOVĚK, VLÁDA METAFYZIKY	254
	Pojem „křesťanská filosofie“ 258, Co je to metafyzika 259, Metafyzika a náboženství 262, Křesťanství 263, Teologie 264, Středověká metafyzická filosofie 267	
10	FILOSOFIE U BYZANTSKÝCH KŘEŠŤANŮ	269
	Maximos Vyznavač 269, Jan z Damašku 272, Michaél Psellos 272	
11	LATINSKÁ FILOSOFIE OD TEMNÝCH STOLETÍ DO USTAVENÍ SCHOLASTIKY	274
	Latinští historici a encyklopedisté 274, Latinské mnišství 275, Irské a britské mnišství 276	

11.1	KAROLINSKÁ RENESANCE	277
	Alkuin 278, Fredegisus z Tours 278, Rhabanus Maurus 279	
11.2	JAN SCOTUS ERIUGENA	279
11.3	USTAVENÍ SCHOLASTIKY	282
11.4	SPOR O DIALEKTIKU	284
11.5	SPOR O UNIVERZÁLIA	286
11.6	ANSELM Z CANTERBURY	287
	Důkazy boží existence 288, Ontologický důkaz 290, Realismus a racionalismus 291, Anselmovo dědictví 292	
12	STŘEDOVĚKÁ FILOSOFIE U ARABŮ A ŽIDŮ	293
12.1	ALFARABI	295
12.2	AVICENNA	295
12.3	AVERROES	297
12.4	OSTATNÍ PROUDY ARABSKÉ FILOSOFIE	299
12.5	ARABSKÁ PŘÍRODOVĚDA	300
12.6	STŘEDOVĚKÁ ŽIDOVSKÁ FILOSOFIE	303
	Avicbron 303, Maimonides 304	
13	ŠKOLY A MYSTICI RENESANCE 12. STOLETÍ	305
	Překladaatelé 306, Dominik Gundisalvi 306	
13.1	ŠKOLA V CHARTRES	307
	Bernard z Chartres 308, Vilém z Conches 309, Gilbert de la Porrée 311, Theodorich z Chartres 311, Bernard Silvestris 314, Žáci chartreských mistrů 314 Jan ze Salisbry 315	
13.2	ALAIN Z LILLE	315
13.3	PAŘÍŽSKÁ ŠKOLA A PETR LOMBARSKÝ	317
13.4	PETR ABÉLARD A MOTIVY DIALEKTIKY	318
	Abélard a spor o univerzália 319, Abélardovo dialektické nadšení 321, Dialektika a scholastická metoda 322	
13.5	MYSTICKÁ ANTIDIALEKTIKA BERNARDA Z CLAIRVAUX	323
	Pokora, láska, kontemplace, extáze 324, Nadpřirozená etika 326, Bernardovi žáci 327	
13.6	HUGO OD SV. VIKTORA	327
	Lidská moudrost 328, Víra a rozum 329, Hugonovi žáci 331	

13.7	FILOSOFIE V POKUSECH O REFORMU CÍRKVE	331
	Amalrich z Beny 332, Jáchym (Joachim) z Fiore 332	
14	VRCHOLNÁ SCHOLASTIKA (<i>Via antiqua</i> , 13. století)	334
	Univerzity 335, Překlady, zákazy a přijetí Aristotela 337, David z Dinantu 338, Latinský averroismus 339, Siger z Brabantu 339	
14.1	FRANTIŠKÁNSKÁ ŠKOLA	340
	14.1.1 Bonaventura	342
	Cesta člověka k Bohu 342, Poznání empirické a poznání osvícením 343, Bůh a svět 344, Člověk 345, Poznání Boha 346, Metafyzika a mystika světla 346, Po Bonaventurovi 347	
	14.1.2 Petr Oliví	347
14.2	DOMINIKÁNSKÁ ŠKOLA	348
	14.2.1 Albert Veliký	349
	Albertův aristotelismus 350, Albertova scholastická metoda 351, Albertovo dědictví 352	
	14.2.2 Tomáš Akvinský	353
	Teologie a filosofie 354, Důkazy boží existence 356, Esence a existence 358, Látka a forma 358, Univerzália 360, Tomáš a přírodní věda 360, Tomášovo dědictví 361	
14.3	OXFORD A EMPIRISMUS 13. STOLETÍ	362
	14.3.1 Robert Grosseteste	363
	14.3.2 Roger Bacon	368
14.4	PŘÍRODOVĚDA A ZÁKAZ AVERROISMU ROKU 1277	372
14.5	POSLEDNÍ GENERACE STARÉ SCHOLASTIKY	375
	Albertisté 376, Raymundus Lullus 377	
14.6	JAN DUNS SCOTUS	377
	Teologie a filosofie, víra a rozum 378, Intuice a abstrakce, jednotlivé a obecné 378, <i>Quidditas</i> a <i>haecceitas</i> 379, Vůle 380, Scotismus 380	
15	KRITICI A MYSTIKOVÉ (<i>Via moderna</i> , 14. a začátek 15. století)	382
	<i>Via antiqua</i> a <i>via moderna</i> 384, Matematická kritika 385, Počátky nové kritické filosofie v Paříži 386	

15.1	VILÉM OCKHAM	387
	Teologie, filosofie, logika 388, Ockhamova břitva 388, Intuice a abstrakce 389, Univerzália 389, Etika 390, Fyzika 390	
15.2	OCKHAMOVO DĚICTVÍ	391
	Jan Buridan 392, Mikuláš z Oresme 392	
15.3	NOVÁ MYSTIKA	393
	15.3.1 Mistr Eckhart	394
	Na pomezí panteismu 394, Cesta k Bohu 395, Filosofické aspekty Eckhartovy nauky 396, Eckhartovi následovníci 396	
	15.3.2 Devotio moderna	397
15.4	REFORMNÍ REALISMUS	398
	Jan Wyclif 398, Jan Hus 399	
16	PESTRÝ SVĚT VELKÉ RENESANCE	400
16.1	MIKULÁŠ KUSÁNSKÝ	403
	Na rozhraní věků 404, Vědoucí nevědomost 405, Jednota protikladů 406, Bůh a svět 406, Jednota nad protiklady 407, Člověk a poznání 408, Svět a přírodní věda 408, Kusánského dědictví 409	
16.2	RENESEANCE ANTICKÝCH FILOSOFICKÝCH ŠKOL	409
16.3	RENEŠANČNÍ PLATONICI	409
	16.3.1 Gemistos Pléthón	410
	16.3.2 Marsilio Ficino	411
	Platón, hermetická tradice a křesťanská zvěst 412, Duše 413, Světlo a láska; Bůh, svět a člověk 414	
16.4	GIOVANNI PICO DELLA MIRANDOLA	415
16.5	RENEŠANČNÍ ARISTOTELICI	415
16.6	OBNOVA STOICKÉ FILOSOFIE	416
16.7	RENEŠANČNÍ SKEPTICKÁ FILOSOFIE	416
	Michel de Montaigne 417	
16.8	HUMANISMUS	417
	Leonardo da Vinci 419, Filologové a literáti 420, Erasmus Rotterdamský 421, Thomas More 422	
16.9	VELKÁ CÍRKEVNÍ REFORMACE	423

17 POZDNÍ RENESANCE (Manýrismus)	424
Přirozená kultura 424, Přirozené náboženství 424, Přirozený zákon 425, Filosofie v protestantském prostředí 425, Humanistická katolická teologie 426	
17.1 DRUHÁ SCHOLASTIKA	426
Renesance tomismu 427, Jezuité 427, Francisco Suárez 428	
17.2 MYSTIKA POZDNÍ RENESANCE – JAKOB BÖHME	429
17.3 RENESANČNÍ ALCHYMIE	431
Faustovský mýtus 432, Paracelsus 433, Michal Sędziwój 433	
17.4 RENESANČNÍ ASTROLOGIE	434
17.5 FILOSOFIE A PŘÍRODOVĚDA	435
Mikuláš Koperník 436	
17.6 POZDNĚ RENESANČNÍ PŘÍRODNÍ FILOSOFIE	437
Bernardino Telesio 437, Giordano Bruno 438	
17.7 JOHANNES KEPLER	439
17.8 GALILEO GALILEI	441
17.9 FRANCIS BACON	443
Věda pro praxi 444, Empirie a indukce 444, Iluze poznání 445, Rozdělení vědy 445, Baconovo dědictví 446	
18 OD PRAHU BAROKA DÁLE DO NOVOVĚKU (Proměna Evropy i filosofie)	447
Posun a vývoj filosofické terminologie 449, Terminologické ohlédnutí 451	
19 DĚJINY FILOSOFIE A PŘIROZENÝ SVĚT	453
Dovětek: Přirozenost a přirozený svět 455, Příšerný konec nejen Fabiův 458	
Literatura	460
Citování překladatelé 460, Antika 460, Středověk 461, Renesance 462	
Ediční poznámka	463
Rejstřík osob	465